

Grad starih Rimljana, hrišćanstva i fascinantnih mozaika

Italijanski grad Akvileja, vredna kulturna baština, nalazila se pod zemljom 1.600 godina.

IZVOR: VEČERNJE NOVOSTI | SUBOTA, 10.06.2017. | 08:35

Foto: [stefano Merli](#) / Flickr.com **Piše: Boris Subašić**

Izvor: [novosti.rs](#)

Živopisni italijanski turistički gradić Akvileja, koji danas ima oko 3.500 stanovnika, teško je zamisliti kao moćan grad-državu izuzetnog istorijskog i verskog značaja. Nalazi se na prostoru gde se u četvrtom veku naše ere uzdizao jedan od četiri najveća grada Rimskog carstva. I "žarište" širenja hrišćanstva u zapadnoj Evropi. Na to vreme podseća ogromna bazilika utemeljena odmah posle 313. godine, kada je imperator Konstantin doneo Milanski edikt i ozakonio hrišćanstvo kao ravnopravnu religiju.

Tada je napravljen i pod bazilike pokriven mozaikom od 760 kvadratnih metara, koji je bio i ostao najveće umetničko delo te vrste u zapadnom delu carstva. Ta površina još nije konačna

otkrili su arheolozi koji zahvaljujući Fondaciji Akvileja od 2008. intenzivno istražuju i otkopavaju nove delove kompleksa saborne bazilike. Ona se smatra ključnom u pokrštavanju stanovništva srednje i zapadne Evrope, ali i veoma važnom sponom sa istočnim delom imperije odakle je hrišćanski kult stigao.

Foto: [Letizia Barbi](#) / Flickr.com

O tome svedoče i freske vizantijskog stila u bazilici kao i mnogobrojni nadgrobni spomenici koji se čuvaju u obližnjem Paleohrišćanskom muzeju. Oni su svojevrsna svedočanstva o simbiozi kultura: natpisi na njima su ispisani i latinskim i grčkim pismom, a ukrašeni su predstavama i simbolima koji svedoče o ranoj crkvi koja je stigla s Bliskog istoka. Isto tako su upečatljivi i podovi nedavno otkopanih kuća građana antičke Akvileje, koji su takođe pokriveni prelepim mozaicima, a najčešći motiv su šestokraka zvezda Vitlejema, Jagnje Božje i Dobri pastir, simboli hrišćanske vere.

Ova izuzetna kulturna baština je praktično bila pod zemljom 1.600 godina, jer su veliki grad u 5. veku sraznili sa zemljom prvo Vizigoti, zatim Huni i na kraju dokusurili Langobardi. To je veoma slična sudbina onoj koju je doživeo Viminacijum, rimska metropola koju arheolozi kao i Akvileju od pre petnaestak godina intenzivno istražuju i uspešno vraćaju dobrom prezentacijom u sećanje čovečanstva.

O povezivanju ova dva velika "grada koja vaskrsavaju", kulturno-turističkom rutom od Italije do

Srbije preko ostalih manjih rimskih arheoloških lokaliteta u Sloveniji i Hrvatskoj govori se godinama, ali u praksi se nije mnogo radilo na tome. Ipak, proteklih dana je došlo do preokreta zahvaljujući inicijativi njegove ekelencije Antonija Zannardija Landija, Diplomatskog savetnika predsednika Italije i nekadašnjeg ambasadora u Beogradu.

Foto: [stefano Merli](#) / Flickr.com Prvi "arheobus" u okviru programa Arhest je prošao putem od antičke metropole Akvileje, preko gradića Emone, današnje Ljubljane, logora i varošice Audantonije, današnjeg Ščitarjeva kod Zagreba, do Sirmijuma, jedne od četiri prestonice starog Rima, na kojoj je izgrađena Sremska Mitrovica, sve do Viminacijuma, prestonice provincije Gornje Mezije. Arheobusom su kao prethodnica turista putovali arheolozi, istoričari umetnosti, muzeolozi i novinari iz Italije, Srbije i Slovenije.

Pečat putovanju je dao upravo boravak u tihoj Akvileji, ugneždenoj u zelenim poljima pokrajine Frulija-Venecija Đulija između donjeg toka reke Soče i obale Jadrana. Današnja varošica je udaljena oko sedam kilometara od mora i teško ju je zamisliti kao jednu od najvažnijih luka antičkog Rima, koja je s morem bila povezana velikim kanalima kojima su plovili brodovi. Međutim, o tome jasno svedoče ostaci gradskih i lučkih zidina i kula duž romantičnog šetališta Via Sakra pod visokim čempresima. Ova lepa staza vodi do ostataka foruma, centralnog gradskog prostora u vreme republikanskog Rima. Taj veliki kamenom položani trg s visokim stubovima i masivnim blokovima na kojima su uklesana lica starih božanstva, ostavlja dubok utisak na posetice kojih je mnogo, a grad najčešće obilaze peške ili biciklima obeleženim i bezbednim stazama.

VIZANTIJSKE FRESKE

Poseta kripti ispod patrijaršijske bazilike je pravo iznenađenje za posetioce iz pravoslavnog sveta jer je ona ukrašena ciklusom fresaka iz 12. veka na kojima se vidi stil vizantijskih majstora. U prostoru južne bazilike iz četvrtog veka, podignuta naspram današnjeg centralnog broda hrama, nalazi se ogromna krstionica u koju je moglo da stane nekoliko odraslih ljudi koji su krštavani uranjanjem u vodu.

Foto: [ho visto nina volare](#) / Flickr.com Najviše parkiranih bicikala, posle muzeja i arheoloških lokaliteta, je ispred izvrsnih poslastičarnica poput "Mozaika" ili hotelčića - restorana kao što je "Il patrijarki", u prevodu Patrijarh. Ovo ime podseća na to da je Akvileja od 6. pa sve do 15. veka kad ju je vojno porazila Venecija, bila jaka i velika teokratska država kojom je vladao Akvilejski patrijarh, svetovni i verski lider toliko moćan da je mogao da se odupre papskoj vlasti.

Za sve to vreme Akvilejska patrijaršija praktično je bila autokefalna crkva sa sopstvenim liturgijskim obredom. Patrijarhat je i formalno ugašen tek 1751. ali građani Akvileje su veoma posnosni što baštine tradiciju velikog grada-države, pa sve kuće i lokale krasi kopije mozaika iz bazilike - sedišta patrijarhata i lokalnih svetitelja, naslednika Svetog Marka koji je po predanju baš ovde napisao svoje jevanđelje.

Foto: [ho visto nina volare](#) / Flickr.com

